2. VÍRA VIDOUCÍ

Sv. Tomáš napsal slova, která dávají velmi hluboký vhled v nadpřirozenou psychologii božské víry: „Světlo víry dává *viděti*, co se věří."[2] A to, co napsal sv. Jan od Kříže o významu víry na cestách spojení duše s Bohem, je jakoby podrobným výkladem ke slovům Andělského učitele. „Jediná víra je bezprostřední a úměrný prostředek ke spojení duše s Bohem," praví Mystický učitel, „neboť podobnost, která je mezi vírou a Bohem, je tak veliká, že není jiného rozdílu mimo právě ten, že Bůh je buď viděn nebo věřen. Neboť jak Bůh je nekonečný, tak ona nám jej předkládá nekonečného; a jak je trojjediný, tak nám ho ona předkládá trojjediného; a jak Bůh je pro náš rozum tma, tak také ona oslepuje a zbavuje světla náš rozum.[3] Jedině tímto prostředkem se tudíž zjevuje Bůh duši v božském světle, které je nade všechen rozum. A proto čím více víry má duše, tím je spojenější s Bohem."[4]

Veškera touha duše po poznání Boha zde na zemi nalezne své ukojení jen ve víře, která se stává tím jasnozřivější, a proto tím bližší patření na Boha tváří v tvář ve slávě, čím více se duše odpoutá od všeho pozemského. Nazírání svatých duší je v podstatě úkon hluboké, živé víry, která za vedení darů moudrosti a rozumu proniká, pokud lze člověku zde na zemi, temnem zjevených pravd a stává se vidoucí. Vírou, která je oživena láskou, proniká člověk v tajemné

[2] Theol. summa, II. II. ot. 1, čl. 4, k 3.

[3] „Víra je duši temná noc, a tímto způsobem jí dává světlo," praví rovněž sv. Jan od Kříže, „a čím více ji zatemní, tím více světla jí ze sebe dá." Výstup na horu Karmel, kn. II, hl. 9. A výklad k těmto paradoxům podává sám, když praví jinde: „Víra je temný a tmavý oblak pro duši (kterážto jest rovněž noc, protože v přítomnosti víry zůstává zbavena svého přirozeného světla a o ně oslepena), svou temnotou osvětluje temnotu duše a jí dává světlo." Tamtéž hl. 3, str. 93—94 (český překlad). Světec chce říci, že tak jako je víra proti temnotě rozumového poznání nesmírným světlem, tak je proti jasu věčného patření hlubokou temnotou. Mimo to před světlem víry má zaniknout světlo přirozeného rozumu, tak jako světlo lampy se ztrácí před světlem slunce. Dokud však zůstává člověk vzdálen od Boha na cestě k věčnému patření, je pro něho „toto nadměrné světlo víry temnou mrákotou". Teprve na věčnosti, až se promění světlo víry ve světlo slávy, promění se také tma víry v nekonečný jas vidění.

[4] Výstup, II. kn. hl. 9.

hlubiny skrytého božství, a čím jeho víra je živější a samozřejmější, tím pohled nazírání je pronikavější.[5] V tom smyslu má pravdu svatý Jan od Kříže, když tvrdí, že jediná víra je bezprostřední a úměrný prostředek ke spojení duše s Bohem. Jde ovšem o víru živou, která se za pomoci darů moudrosti a rozumu stává vidoucí a tak se blíží, pokud možno zde na zemi, blaženému patření šťastných nebešťanů.

Výsledkem této víry vidoucí je také ono téměř zkušenostní prožívání přítomnosti Boží. Radost z Boha, kterou má pociťovat křesťan a která je plodem lásky, je nemožná bez víry, vidoucí Boha. Radovat se možno jen z toho, co člověk vidí, co má, ať už vírou nebo uchopením ve věčném patření. Víra vidoucí tedy zjednává člověku radost z Boha, přítomného všude. Křesťan, žijící touto vírou, setkává se s Bohem na každém kroku. Vidí jej v kráse přírody, která oslavuje svého Tvůrce, vidí jej ve svém bližním, patří na něj zvláště ve svém srdci, které je chrámem nejsvětější Trojice. Veškera mystika Starého Zákona je obsažena ve slovech, tak často opakovaných o všech velkých osobnostech: kráčel před Hospodinem. To jest: měl Boha stále na mysli, žil tak, že se nikdy nemusil za své skutky stydět před Bohem, jenž ho pozoroval. A svatý Pavel opakuje nejednou svým křesťanům: „Nevíte, že jste chrámem Božím a že Duch svatý přebývá ve vás?" (1 Kor. III, 16.) Tím Apoštol poukázal na pravou velikost křesťana a naznačil zároveň, jak nutné je pečovat o čistotu duše, když je chrámem nekonečného Boha. Je to však zase víra, která dává člověku vidět Boha v duši, učí ho žít v jeho přítomnosti a připravuje mu slastiplné zakoušení jeho blízkosti.

Člověk duchovní, jehož víra je živá a vidoucí, kráčí tímto světem, aniž se čemu diví; nic ho nepřekvapí, nad ničím nenaříká, pod ničím neklesá, protože v pozadí všeho vidí všemocnou ruku Boží. Svět se motá leckdy způsobem velmi málo pochopitelným člověku, kterému chybí víra. Ano, i události v životě jednotlivce jsou mnohdy takového rázu, že člověk, uvažující ve světle přirozeného rozumu, ocitá se nejednou na kraji zoufalství. Dovede-li však viděti ve světle nadpřirozené víry, zjeví se mu vše v nekonečně moudrých

[5] Cf. Garrigou-Lagrange, Perfection chrétienne et contemplation, Saint-Maximin 1923, str. 410.